

5-6 YAŞ GRUBU ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Fatma TEZEL ŞAHİN*

Arzu ÖZYÜREK**

Öz

Okul öncesi dönem 5-6 yaş grubu çocuğa sahip anne ve babaların çocuklarına karşı tutumlarının incelendiği bu araştırmada, Karabük İli'nde yaşayan, 381 anne ve 381 baba (n=762 ebeveyn) örneklem olarak alınmıştır. Veri toplamada demografik bilgilerin sorulduğu bir anket ve Öner ve Torun tarafından geliştirilen (1989) Aile Tutum Envanteri kullanılmıştır. Annelerin çocuklarına karşı tutumlarının, babaların tutumlarına göre daha demokratik olduğu bulunmuştur (p<0,05). Anne tutumlarının anne yaşı ve mesleği ile çocuğun cinsiyeti ve doğum sırasından anlamlı ölçüde etkilenmediği; baba tutumlarının ise yaş, öğrenim düzeyi ve ailede yaşayan diğer bireylerin varlığı durumlarından etkilendiği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okulöncesi dönem, anne-baba tutumları.

Absract

In this study, mothers and fathers' attitudes to their children in pre-school term were examined. 381 mother and 381 fathers (n=762) were taken as a sample. A family knowledge form and Parent Attitude Inventory that is developed from Öner and Torun (1989) for data were used. It was found that mother's attitudes towards children were more democratic than fathers' (p<0,05). It was found that mother's attitudes weren't influenced by their age, profession and child's sex; father's attitudes were influenced by their age, cultural level and other members in family. It was seen that the more mother and father' cultural levels are on the increase, the more their democratic attitudes towards their children are.

Keywords: Pre-school term, mother-fathers' attitudes.

Çocuk için en sağlıklı ortam anne ve babasının bir arada bulunduğu aile ortamıdır. Anne ve baba çocuğun doğduğu andan itibaren ilk ve yoğun olarak etkileşimde bulunduğu kişilerdir. Çocuğun bakımından öncelikle anne ve baba sorumlu olduğu gibi, anne-babanın sevgi dolu ve olumlu tutumları çocuk için oldukça önemlidir.

Anne ve babaların çocuklarına karşı tutumları; çocuğun özellikleri ile kendi kişilik ve demografik özelliklerinden etkilenebilmektedir. Anne-baba-çocuk üçgenindeki iletişim biçimi ise bireyler üzerinde uzun veya kısa süreli, olumlu veya olumsuz etkiler oluşturmaktadır; anne-babalar ve çocuklar birbirlerine hem uygun biçimde hem de uygun olmayan biçimde davranmayı öğretmektedirler (Güngör, 1995; Clark, 1996). Ana-babalar çocuklarını eğitirken, öncelikle çocukların gelişim özelliklerini bilmeli, onların ihtiyaçlarına uygun yanıtlar veren yetişkinler olmalıdırlar (Yörükoğlu, 1995; Yavuzer,2001; Nelsen, Lott ve Glenn, 2002).

Türk toplumu ve daha birçok toplumda, çocuk yetiştirme tutumları ile ilgili kültürel ve geleneksel bazı görüşler bulunmaktadır. Çocuk bakımı annenin görevi olarak görülmekte, baba ise evin ekonomik gereksinimlerini karşılayan kişi sorumluluğunu üstlenmektedir (Evans, 1997). Değişen yaşam koşulları, aile yapısının ve çalışma koşullarının değişmesiyle, çocuk bakım ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Artık küçük çocuklarına geleneksel olarak tek başına bakan kişinin anne olmadığı, birçok annenin evin dışında çalışma zorunluluğunun bulunması çocuk bakım sorumluluğunun paylaşılması gerçeğini ortaya çıkarmıştır (Myers, 1996).

Bu araştırmada, çocukların bakımından birinci derecede sorumlu olan anne ve babaların yaşları, öğrenim düzeyleri, meslekleri ve çocuğun doğum sırası, cinsiyeti ile ailede birlikte yaşanan diğer bireylerin olma durumu gibi demografik özelliklere bağlı olarak çocuklarına karşı tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarının değerlendirilerek; özellikle anne baba tutumlarının çocukları üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek ve olumlu tutum şekillerini pekiştirmek, sağlıklı ve nitelikli bir nesil yetiştirme çabasına katkıda bulunmak amacıyla planlanan ebeveyn eğitimi çalışmalarına rehber olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Karabük ili 2000 yılı nüfus sayımına göre 5-6 yaş grubundaki 6753 çocuğun ebeveyni oluşturmuştur (T.C. Başbakanlık Devlet

İstatistik Enstitüsü). Demografik özelliklere göre anne ve babaların çocuklarına karşı tutumlarının incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmada, Karabük ilinde ikamet eden, tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 5-6 yaş grubu çocukların 381 anne ve 381 baba olmak üzere toplam 762 ebeveyni örnekleme olarak alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Ailenin demografik bilgilerini elde etmek için 9 sorudan oluşan bir "Aile Bilgi Formu"; anne ve babaların tutumlarını ölçmek için Öner ve Torun tarafından geliştirilmiş (1989), ebeveynlerin çocuk bakımı tutumlarını belirlemek için dört psiko-sosyal alanda 45 sorudan meydana gelen "Aile Tutum Envanteri" kullanılmıştır. Aile Tutum Envanteri, ebeveynlerin çocuklarına karşı otoriter veya demokratik tutumlarını yansıtan Demokratik/Otoriter Çocuk Bakımı ve Tutumları (DEMO-8 madde), ebeveynlerin bir yetişkin olarak çocuklarına karşı tahammül etme motivasyonlarının temelini yansıtan Çocukla Özdeşleşme (ÖZDEŞ-15 madde), aile düzeni ve yapısının geleneksel ahlak ve temel terbiyeye uygun sosyal normlarını yansıtan Uyma Davranışı (UYMA-7 madde) ve ebeveynlerin toplumdaki hızlı sosyal değişim ve modernleşme sürecine uyumunu yansıtan Sosyal Hareketlilik (SOSHAR-15 madde) alt boyutlarından oluşan bir ölçektir (Torun, 1989; Akt.:Özdemir,1991; Öner,1996). Ölçek, 'katılmıyorum', 'biraz katılıyorum', 'oldukça katılıyorum', 'tamamen katılıyorum' şeklinde dörtlü likert tipi seçenekten oluşmaktadır. Aile Tutum Envanteri puanlarının yüksek olması, alt gruplara göre; daha demokratik, çocuğuyla daha iyi özdeşim kuran, sosyal normlara daha fazla uyan ve uyumlu bir sosyal hareketlilik özelliğine sahip ebeveyn tutumu olarak yorumlanmaktadır.

Aile Tutum Envanteri Kız Meslek Lisesi öğretmenleri, ilköğretim okullarında görevli okulöncesi, 1. ve 2. kademe öğretmenleri ve okul müdürleri aracılığı ile (14 okul) 5-6 yaş grubu çocuğa sahip ebeveynlere ulaştırılmış ve aynı yolla toplanmıştır.

Torun (1989) tarafından annelerle yapılan çalışmada, Aile Tutum Envanteri'nden seçilmiş 45 maddeden kısa bir form elde etmek için yapılan analiz sonucunda, alfa katsayıları 40, 35 ve 30 madde kombinasyonları için sırasıyla .72, .77 ve .71 bulunmuştur (Torun, 1989). Alt problem olarak ele alınmamış olmasına rağmen 45 maddelik formun kullanıldığı bu çalışmada ise, Aile Tutum Envanterinin iç tutarlılığını sınamak için her bir alt testin alfa katsayıları ve madde-bırakma (madde toplam puan) korelasyonları hesaplanmıştır. Aile Tutum Envanterine ait Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı toplam varyansı anneler için .867, babalar için .883; ayrıca

Demo faktörü için anne .613, baba .650; Özdeş faktörü için anne .715, baba .747; Uyma faktörü için anne .597, baba .612; Soshar faktörü için anne .768, baba .785 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin çözümü için frekans ve yüzdeler çıkarılmış, değişkenler arasındaki farklılıkları belirlemek için çift boyutlu ve çift yönlü Varyans analizi ve bazı durumlarda tek yönlü Varyans Analizi teknikleri istatistik işlemlerde kullanılmıştır. ANOVA sonuçları anlamlı ise gruplar arası farkları belirlemek için Scheffe Testi kullanılmıştır. İstatistik çalışmalarında 0.05 düzeyinde anlamlılık aranmıştır (Büyüköztürk, 2003:39–62).

Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, örnekleme oluşturan anne-babaların demografik özellikleri verilmiş, tutumlarına ilişkin bulgular tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Tablo 1

Anne-Babaların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

YAŞ GRUBU		N	%	ÖĞRENİM DÜZEYİ	N	%	MESLEK GRUBU	N	%
ANNE	26 ve altı	47	12,34	İlkokul	179	46,98	Ev Hanımı	324	85,03
	27-35	271	71,13	Ortaokul	37	9,71	Serbest	18	4,73
	36 ve üstü	63	16,53	Lise	102	26,78	Memur	11	2,89
	TOPLAM	381	100,0	Üniversite	63	16,53	Profesyonel (avukat, dr. vb)	28	7,35
				TOPLAM	381	100,0	TOPLAM	381	100,0
BABA	29 ve altı	99	25,99	İlkokul	78	20,47	Serbest	147	38,59
	30-38	208	54,59	Ortaokul	51	13,39	Memur	51	13,39
	39 ve üstü	74	19,42	Lise	136	35,69	İşçi	104	27,30
	TOPLAM	381	100,0	Üniversite	116	30,45	Profesyonel (avukat, dr. vb)	70	18,38
				TOPLAM	381	100,0	Çiftçi	9	2,36
						TOPLAM	381	100,0	

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan annelerin %71,13’ünün 27–35 yaş, %16,53’ünün 36 ve daha üst yaş, %12,34’ünün 26 ve daha altı yaş grubunda olduğu; babaların %54,9’unun 30–38 yaş, %26,99’unun 29 yaş ve altı, %19,42’sinin 39 ve daha üst yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. Annelerin %46,98’inin ilkököl, %26,78’inin lise, %16,53’ünün üniversite ve %9,71’inin ortaokul mezunu olduğu; babaların %35,69’unun lise, %30,45’inin üniversite, %20,47’sinin ilkököl, %13,39’unun ortaokul mezunu olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak anne öğrenim düzeyinin baba öğrenim düzeyinden daha düşük olduğu söylenebilir. Annelerin %8,03’ünün ev hanımı, %7,35’inin avukat, doktor gibi alanında öğrenim gerektiren profesyonel bir meslek grubunda olduğu, %4,73’ünün serbest meslekte çalıştığı ve %2,89’unun memur olduğu; babaların %38,59’unun serbest meslekte çalıştığı, %27,30’unun işçi, %18,38’inin alanında öğrenim gerektiren profesyonel bir meslek grubunda, %13,39’unun memur ve %2,36’sının çiftçi oldukları belirlenmiştir.

Tablo 2

Çocukların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

CİNSİYETİ	N	%	DOĞUM SIRASI	N	%	KARDEŞ SAYISI	N	%
Erkek	191	50,13	İlk çocuk	210	55,11	Tek çocuk	99	25,99
Kız	190	49,97	2. çocuk	120	31,49	2 kardeş	208	54,59
Toplam	381	100,0	3. veya daha sonraki çocuk	51	13,40	3 ve daha fazla kardeş	74	19,42
			Toplam	381	100,0	Toplam	381	100,0

Tablo 2’de, araştırmada dikkate alınan çocukların %50,13’ünün erkek, %49,97’sinin kız olduğu görülmektedir. Çocukların %55,11 ilk çocuk, %31,49’unun ikinci çocuk ve %13,40’ının üçüncü veya daha sonraki çocuk olduğu; %54,59’unun iki kardeş, %25,99’unun tek çocuk ve %19,42’sinin üç veya daha fazla kardeş oldukları tespit edilmiştir. Tablo 3’te ailede birlikte yaşanan büyükanne, dede gibi diğer bireylerin olma durumuna göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 3

Ailede Yaşayan Diğer Bireylerin Olma Durumuna Göre Dağılımları

AİLEDE BAŞKA BİREYLER (Dede, büyükanne, amca, dayı, hala, vb.)	N	%
Var	93	24,40
Yok	288	75,60
TOPLAM	381	100,0

Tablo 3'e göre, ailelerin %24,40'ında birlikte yaşanan başka bireylerin olduğu ve %75,60'ının çekirdek aile olduğu belirlenmiştir. Yöreye özgü bir özellik olarak ailelerin çeşitli işlerde çalışmak üzere başka şehirlerden göç etmiş olmaları ve evlilik hazırlığındaki çiftlerin ayrı evde oturma koşuluyla evlenmeleri ailede birlikte yaşanan bireylerin oranının azlığının nedeni olarak düşünülebilir. Tablo 4'te anne ve babaların Aile Tutum Envanteri puanlarına göre varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4

Anne-Babaların Aile Tutum Envanteri Puanlarına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Aile Tutum Envanteri	EBEVEYN	N	\bar{X}	ANOVA TESTİ
TOPLAM	Anne	380	139,19	F(1;756)=3,56 p=0,059
	Baba	380	137,22	
	TOPLAM	760	138,21	
DEMO	Anne	381	28,59	F(1;758)=22,07 p=0,000*
	Baba	381	27,46	
	TOPLAM	762	28,03	
ÖZDEŞ	Anne	381	44,66	F(1;758)=1,14 p=0,285
	Baba	381	44,23	
	TOPLAM	762	44,45	
UYMA	Anne	381	22,61	F(1;758)=0,50 p=0,478
	Baba	381	22,50	
	TOPLAM	762	22,56	
SOSHAR	Anne	380	43,30	F(1;756)=0,64 p=0,463
	Baba	380	43,07	
	TOPLAM	760	43,18	

*p<0,001

Tablo 4'e göre; annelerin "Aile Tutum Envanteri" genel puan ortalamasının ($\bar{X}=139,19$) babaların puan ortalamasından ($\bar{X}=137,22$) daha yüksek olduğu görölmektedir. Annelerin babalara göre daha demokratik olduğu, çocuğuyla daha fazla özdeşim kurduğu, uyma ve sosyal hareketlilik gösterdiği söylenebilir. Anne tutumları ile baba tutumları arasında DEMO alt boyutunda anlamlı bir fark vardır ($F(1;758)=22,07, p<0,001$). Scheffe Testi sonucuna göre annelerin çocuklarına karşı tutumlarının babalardan daha demokratik olduğu bulunmuştur. Savran ve diğerleri (1995), PARI Ana Baba Tutum Ölçeği ve Adjective Check List kullandıkları ve 105 anne baba üzerinde yaptıkları çalışmanın sonucunda bazı ana-baba tutumlarının belirgin kişilik özellikleri doğrultusunda geliştirildiğine dikkat çekmişlerdir. Evans'ın (1997), babaların tutumları ile davranışlarını karşılaştırdığı çalışmada, çoğu babanın ailedeki rollere geleneksel bir tutum içinde yaklaştığı görölmüştür. Peterson ve Hawley'in (1998), ebeveynlik tutumları ve sosyal baskılayıcılar arası ilişkileri inceledikleri çalışmada, annelerin her ebeveynlik tutum değeri için babalardan daha yüksek skorlar aldığı bulunmuştur. Savran ve Kuşin'in (1995) PARI ölçeği kullandıkları çalışmalarında babaların baskı-disipline dayalı çocuk eğitimini kendi babalarından daha az benimsedikleri bulunmasına rağmen demokratik davranma özelliklerinin bundan etkilenmediğini ortaya koymuşlardır. Bu durum toplumumuzun kültürel yapısının genel olarak babaların otorite olarak görölmeleri ile daha otoriter kişilik sergilemeleri şeklinde açıklanabilir. Annelerin babalardan daha demokratik tutuma sahip olduğu bulgusunun çalışmalarla desteklendiği görölmektedir.

Tablo 5'te Aile Tutum Envanteri puanlarının anne baba yaşına göre varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5
Aile Tutum Envanteri Puanlarının Anne-Babaların Yaşlarına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Aile Tutum Envan.	ANNE YAŞ GRUBU	ANNE		ANOVA TESTİ	BABA YAŞ GRUBU	BABA		ANOVA TESTİ
		N	\bar{X}			N	\bar{X}	
TOPLAM	26 Yaş ve altı	70	140,29	F(2;374)=0,27 p=0,759	29 Yaş ve altı	47	141,49	F(2;374)=4,40 p=0,013*
	27-35 Yaş	252	139,07		30-38 Yaş	270	135,79	
	36 Yaş ve üstü	58	138,41		39 Yaş ve üstü	63	140,16	
	TOPLAM	380	139,19		TOPLAM	360	137,22	
DEMO	26 Yaş ve altı	70	28,16	F(2;375)=0,82 p=0,440	29 Yaş ve altı	47	27,94	F(2;375)=2,03 p=0,132
	27-35 Yaş	253	28,58		30-38 Yaş	271	27,23	
	36 Yaş ve üstü	58	29,16		39 Yaş ve üstü	63	28,14	
	TOPLAM	381	28,59		TOPLAM	381	27,46	
ÖZDEŞ	26 Yaş ve altı	70	45,00	F(2;375)=0,40 p=0,669	29 Yaş ve altı	47	45,51	F(2;375)=2,51 p=0,82
	27-35 Yaş	253	44,66		30-38 Yaş	271	43,76	
	36 Yaş ve üstü	58	44,38		39 Yaş ve üstü	63	45,30	
	TOPLAM	361	44,68		TOPLAM	381	44,23	
UYMA	26 Yaş ve altı	70	23,31	F(2;375)=2,34 p=0,097	29 Yaş ve altı	47	23,32	F(2;375)=4,52 p=0,011*
	27-35 Yaş	253	22,57		30-38 Yaş	271	22,23	
	36 Yaş ve üstü	58	21,93		39 Yaş ve üstü	63	23,05	
	TOPLAM	381	22,61		TOPLAM	381	22,50	
SOSHAR	26 Yaş ve altı	70	43,81	F(2;374)=0,25 p=0,779	29 Yaş ve altı	47	44,72	F(2;374)=2,78 p=0,063
	27-35 Yaş	252	43,24		30-38 Yaş	270	42,64	
	36 Yaş ve üstü	58	42,95		39 Yaş ve üstü	63	43,67	
	TOPLAM	380	43,30		TOPLAM	380	43,07	

*p<0,05

Tablo 5'e göre Aile Tutum Envanteri toplam puanları ile annelerin yaşı arasındaki fark anlamsız {F(1;374)=0,27, p>0,05}, babaların yaşına göre ise anlamlı bir fark göstermektedir {F(2;374)=4,40, p<0,05}. Babaların çocuklarına karşı tutumlarının yaşından etkilendiği, annelerin tutumlarının ise etkilendiği söylenebilir. Aile Tutum Envanteri Uyma alt boyut puanı ile babaların yaşı arasındaki fark anlamlıdır {F(2;375)=2,51, p<0,05}. Uyma davranışının babaların yaşından etkilendiği söylenebilir. Scheffe testi sonucuna göre, 29 ve daha alt yaş

grubundaki babaların uyma davranışının 30-38 yaş grubu babalardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Şendoğdu (2000), genç babaların daha ileri yaştaki babalara göre daha az baskı-disiplin boyutunu benimsediklerini tespit etmiştir. Lopez Turley (2003), çalışmasında davranış problemleri olan çocukların bu durumlarının annelerinin annelik yaşının genç olmasından dolayı değil, ailevi geçmişi ile ilgili olduğunu göstermiştir. Bu bulguların, babaların çocuklarına karşı tutumlarının yaşından etkilendiği annelerin tutumlarının etkilenmediği bulgusunu desteklediği görülmektedir.

Tablo 6’da Aile Tutum Envanteri puanlarının anne babaların öğrenim durumuna göre analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 6

Aile Tutum Envanteri Puanlarının Anne-Baba Öğrenim Düzeylerine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Aile Tutum Envan.	ÖĞRENİM DÜZEYİ	ANNE		ANOVA TESTİ	BABA		ANOVA TESTİ
		N	\bar{X}		N	\bar{X}	
TOPLAM	İlkokul	179	143,39	F(3;372)=1,34 p=0,259	77	140,96	F(3;372)=3,62 p=0,013*
	Ortaokul	36	140,36		51	141,57	
	Lise	102	134,05		136	138,40	
	Üniversite	63	134,95		116	131,42	
	TOPLAM	380	139,19		380	137,22	
DEMO	İlkokul	179	28,01	F(3;373)=5,78 p=0,001*	78	26,37	F(3;373)=3,22 p=0,023*
	Ortaokul	37	28,78		51	28,16	
	Lise	102	29,02		136	27,67	
	Üniversite	63	29,41		116	27,66	
	TOPLAM	381	28,59		381	27,46	
ÖZDEŞ	İlkokul	179	46,76	F(3;373)=3,64 p=0,013*	78	46,14	F(3;373)=5,39 p=0,001*
	Ortaokul	37	45,35		51	46,02	
	Lise	102	42,10		136	44,71	
	Üniversite	63	42,54		116	41,59	
	TOPLAM	381	44,68		381	44,23	
UYMA	İlkokul	179	23,56	F(3;373)=2,59 p=0,052	78	23,69	F(3;373)=2,77 p=0,041*
	Ortaokul	37	22,32		51	22,43	
	Lise	102	21,75		136	22,65	
	Üniversite	63	21,48		116	21,55	
	TOPLAM	381	22,61		381	22,50	
SOSLAR	İlkokul	179	45,06	F(3;372)=1,48 p=0,219	77	44,96	F(3;372)=3,63 p=0,013*
	Ortaokul	36	43,72		51	44,96	
	Lise	102	41,18		136	43,37	
	Üniversite	63	41,52		116	40,62	
	TOPLAM	380	43,30		380	43,07	

*p<0,05

Tablo 6'ya göre, Aile Tutum Envanteri toplam puanı ile annelerin öğrenim düzeyi arasındaki fark anlamsız [$F(3;372)=1,34, p>0.05$]; babaların öğrenim düzeyi arasındaki fark anlamlı bulunmuştur [$F(3;372)=3,62, p<0,05$]. Annelerin öğrenim düzeyi ile Aile Tutum Envanteri Demo alt boyutu puanları arasındaki fark $\{F(3;373)=5,78, p<0.05\}$ ve Özdeş alt boyutu arasındaki fark anlamlı bulunmuştur $\{F(3;373)=3,64, p<0.05\}$. Scheffe testi sonucuna göre lise ve üniversite mezunu annelerin ilkökul mezunu annelerden daha fazla demokratik tutuma sahip oldukları; ilkökul mezunu annelerin lise ve üniversite mezunu annelerden daha fazla çocuğuyla özdeşleşme tutumu sergiledikleri görülmüştür. Babaların öğrenim düzeyi ile Aile Tutum Envanterinin bütün alt boyut puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Scheffe testi sonucuna göre, lise ve üniversite mezunu babaların ilkökul mezunu babalara göre daha fazla demokratik tutuma sahip oldukları, buna rağmen daha az uyma, sosyal hareketlilik ve çocukla özdeşleşme tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Anne baba öğrenim durumunun tutumlar üzerinde oldukça etkili olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmalar, anne ve babaların öğrenim düzeyi arttıkça çocuklarına karşı demokratik tutumlarının arttığını, öğrenim düzeyi düştükçe daha fazla baskı-disiplini benimsediklerini göstermektedir (Mızrakçı:1994; Yalkın:1994; Arı, Bayhan ve Artan: 1995; Şendoğdu: 2000; Özyürek ve Poyraz:2005). İnceoğlu, Erkman ve Aytar (1986), çalışmalarında Türkiye'de yaşayan öğrenim düzeyi yüksek olan ana-babaların yurtdışında yaşamış ve Türkiye'ye yerleşmiş, öğrenim düzeyi düşük ana-babalardan daha fazla demokratik tutumu, daha az baskıcı tutumu benimsemiş olduklarını bulmuşlardır (Akt.: Özeri,1995). Bulguların, araştırma bulgularını desteklediği, öğrenim düzeyi arttıkça anne-baba tutumlarının olumlu yönde değişikliğe uğradığı ve geleneksel tutumlardan daha az etkilendiği düşünülmektedir.

Özcan'ın (1996), ilkökul 5. sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada, anne ve baba öğrenim düzeyi arttıkça çocukta akademik başarının arttığı; aşırı koruyuculuk, ev kadınlığını reddetme, karı-koca geçimsizliği, baskı disipline dayalı anne-baba tutumlarının azaldığı gözlenmiştir. Demokratik davranmaya yönelik anne-baba tutumlarının ise, anne öğrenim düzeyi ile ilişkisi anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 7'de Aile Tutum Envanteri puanları ile anne-babaların mesleklerine göre varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 7

Aile Tutum Envanteri Puanlarının Anne-Babaların Mesleklerine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Aile Tutum Env.	MESLEK	ANNE		ANOVA TESTİ	MESLEK	BABA		ANOVA TESTİ
		N	\bar{X}			N	\bar{X}	
TOPLAM	Ev Hanımı	201	137,62	F(3;249)=0,63 p=0,592	Serbest	147	140,25	F(3;372)= 1,89 p=0,060
	Serbest	16	133,50		Memur	54	133,23	
	Memur	10	134,10		Profesyon	67	131,64	
	Profesyonel (avukat, dr. vb)	26	135,42		İşçi	104	138,43	
	TOPLAM	253	136,99		Çiftçi	9	154,11	
DEMO	Ev Hanımı	202	28,48	F(3;250)=2,32 p=0,073	TOPLAM	381	139,53	F(3;373)= 0,67 p=0,561
	Serbest	16	29,81		Serbest	147	27,41	
	Memur	10	29,50		Memur	54	27,59	
	Profesyonel	26	29,46		Profes.	67	27,72	
	TOPLAM	254	28,70		İşçi	104	27,15	
ÖZDEŞ	Ev Hanımı	202	44,07	F(3;250)=1,68 p=0,171	Çiftçi	9	26,67	F(3;373)= 1,87 p=0,146
	Serbest	16	41,06		TOPLAM	381	27,30	
	Memur	10	41,70		Serbest	147	42,47	
	Profesyonel	26	42,73		Memur	54	42,73	
	TOPLAM	254	43,65		Profes.	67	42,33	
UYMA	Ev Hanımı	202	22,41	F(3;250)=2,07 p=0,104	İşçi	104	44,86	F(3;373)= 3,19 p=0,026*
	Serbest	16	21,13		Çiftçi	9	49,78	
	Memur	10	20,60		TOPLAM	381	44,43	
	Profesyonel	26	21,42		Serbest	147	23,10	
	TOPLAM	254	22,16		Memur	54	21,65	
SOSHA	Ev Hanımı	201	42,63	F(3;250)=0,25 p=0,855	Profes.	67	21,63	F(3;373)= 4,27 p=0,014*
	Serbest	16	41,50		İşçi	104	22,71	
	Memur	10	42,30		Çiftçi	9	26,56	
	Profesyonel	26	41,81		TOPLAM	381	23,13	
	TOPLAM	253	42,46		Serbest	147	44,26	
					Memur	54	41,27	
					Profes.	67	39,47	
					İşçi	104	43,53	
					Çiftçi	9	51,11	
					TOPLAM	381	43,92	

*p<0,05

Tablo 7'ye göre; Aile Tutum Envanteri toplam puanı ile annelerin meslekleri arasında {F(3;249)=0,63, p>0.05} ve babaların meslekleri arasında anlamlı fark yoktur {F(3;372)=1,89, p>0.05}. Ev hanımı olan annelerin Özdeş, Uyma ve Soshar alt boyut puanları, evin dışında bir işte çalışan annelerin aynı puanlarından yüksek olmasına rağmen, anne mesleğinin demokratik, özdeş, uyma ve sosyal hareketlilik davranışlarını anlamlı ölçüde etkilemediği bulunmuştur. Babaların meslekleriyle Aile Tutum Envanterinin Uyma alt boyut puanı {F(3;373)=3,191, p<0.05} ve Soshar alt boyut puanı arasında anlamlı fark vardır {F(3;373)=4,27, p<0.05}. Scheffe Testi

sonucuna göre, çiftçi olan babaların diğer meslek gruplarına göre uyma davranışı ve sosyal hareketliliğinin daha fazla olduğu görülmüştür.

Bu bulgulardan farklı olarak, yapılan çalışmalar meslekle tutum arasında önemli bir ilişki olduğunu göstermiştir. Avukat, doktor gibi alanında öğrenim gerektiren profesyonel bir meslekte çalışan annelerin ev hanımı olanlardan daha fazla demokratik tutum, daha az katı/sert disiplin ve aşırı koruyuculuk tutumuna sahip oldukları (Ömeroğlu,1996; Şendoğdu,2000; Özyürek,2004); alanında öğrenim gerektiren profesyonel bir meslekte çalışan babaların tutumlarının diğer meslek gruplarına göre daha az koruyucu ve daha az katı/sert disiplinli olduğu bulunmuştur (Özyürek,2004; Özyürek ve Tezel Şahin:2005).

Tablo 8’de anne babaların Aile Tutum Envanteri puanlarının çocuğun doğum sırasına göre varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 8

Anne-Baba Aile Tutum Envanteri Puanlarının Çocuğun Doğum Sırasına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Aile Tutum Env.	DOĞUM SIRASI	ANNE		ANOVA TESTİ	BABA		ANOVA TESTİ
		N	\bar{X}		N	\bar{X}	
TOPLAM	İlk çocuk	210	138,60	F(2;374)=0,41 p=0,663	210	136,73	F(2;374)=1,71 p=0,182
	2. çocuk	119	138,77		120	135,83	
	3. veya daha sonraki çocuk	51	142,63		50	142,56	
	TOPLAM	380	139,19		380	137,22	
DEMO	İlk çocuk	210	28,68	F(2;375)=1,48 p=0,227	210	27,55	F(2;375)=0,09 p=0,906
	2. çocuk	120	28,73		120	27,42	
	3. veya daha sonraki çocuk	51	27,90		51	27,24	
	TOPLAM	381	28,59		381	27,46	
ÖZDEŞ	İlk çocuk	210	44,18	F(2;375)=1,35 p=0,259	210	43,94	F(2;375)=0,78 p=0,457
	2. çocuk	120	44,84		120	43,97	
	3. veya daha sonraki	51	46,33		51	46,04	

Tablo 8'in devamı

	çocuk						
	TOPLAM	381	44,68		381	44,23	
UYMA	İlk çocuk	210	22,47	F(2;375)=1,03 p=0,356	210	22,25	F(2;375)=3,85 p=0,022*
	2. çocuk	120	22,43		120	22,31	
	3. veya daha sonraki çocuk	51	23,61		51	24,00	
	TOPLAM	381	22,61		381	22,50	
SOSHAR	İlk çocuk	210	43,27	F(2;374)=0,39 p=0,667	210	43,00	F(2;374)=2,30 p=0,101
	2. çocuk	119	42,72		120	42,14	
	3. veya daha sonraki çocuk	51	44,78		50	45,58	
	TOPLAM	380	43,30		380	43,07	

*p<0,05

Tablo 8'e göre, çocuğun doğum sırası ile anne-babaların Aile Tutum Envanteri toplam puanları arasındaki fark anlamsızdır {F(2;374)=0,41, p>0.05} {F(2;374)=1,71, p>0.05}. Yani, anne-babaların tutumları çocuğun doğum sırasından bağımsızdır. Çocuğun doğum sırası ile babaların yalnızca Aile Tutum Envanterinin Uyuma alt boyut puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur {F(2;375)=3,85, p<0.05}. Scheffe Testi sonucuna göre 3. veya daha sonra doğan çocukların babalarının uyuma davranışı ilk veya 2. sırada doğan çocukların babaların uyuma davranışın daha olumludur. Babaların yaşlarının ve tecrübelerinin artmış olmasının etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Mangır ve arkadaşları (1995), çocuğun doğum sırası ile fiziksel istismar edilme durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Volling ve Elins (1998), ebeveyn tutumlarını inceledikleri çalışmada anne babaların küçük çocuklardan çok büyük kardeşi disipline etmeye meyilli oldukları görülmüştür. Uyumlu bir evliliğe ve en az iki çocuğa sahip ailelerde babaların büyük kardeşe daha fazla disiplin uygularken, annelerin iki kardeşe de eşit disiplin uyguladığı belirlenmiştir.

Tablo 9'da, anne babaların Aile Tutum Envanteri puanlarının ailede birlikte yaşanan diğer bireylerin olma durumuna göre varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 9

Anne-Babaların Aile Tutum Envanteri Puanlarının Ailede Diğer Bireylerin Olma Durumuna Göre Varyans Analizi Sonuçları

Aile Tutum Env.	AİLEDE DİĞER BİREYLER	ANNE		ANOVA TESTİ	BABA		ANOVA TESTİ
		N	\bar{X}		N	\bar{X}	
TOPLAM	Var	92	142,23	F(1;376)=2,84 p=0,092	93	140,81	F(1;376)=4,63 p=0,032*
	Yok	288	138,23		287	136,05	
	TOPLAM	380	139,19		380	137,22	
DEMO	Var	93	28,90	F(1;376)=1,13 p=0,287	93	27,98	F(1;377)=2,53 p=0,113
	Yok	288	28,49		288	27,30	
	TOPLAM	381	28,59		381	27,46	
ÖZDEŞ	Var	93	45,78	F(1;377)=1,86 p=0,173	93	45,33	F(1;377)=2,66 p=0,103
	Yok	288	44,32		288	43,88	
	TOPLAM	381	44,68		381	44,23	
UYMA	Var	93	23,25	F(1;377)=3,53 p=0,061	93	23,14	F(1;377)=3,96 p=0,047*
	Yok	288	22,41		288	22,30	
	TOPLAM	381	22,61		381	22,50	
SOSHAR	Var	92	44,21	F(1;377)=1,14 p=0,285	93	44,35	F(1;376)=2,80 p=0,095
	Yok	288	43,01		287	42,65	
	TOPLAM	380	43,30		380	43,07	

*p<0,05

Tablo 9'a göre, ailede yaşayan diğer bireylerin varlığı ile annelerin Aile Tutum Envanteri toplam puanları arasındaki fark anlamsız {F(1;376)=2,84, p>0.05}, babaların toplam puanları arasındaki fark anlamlıdır {F(1;376)=4,63, p<0,05}. Yani annelerin tutumları ailedeki diğer bireylerin varlığından anlamlı ölçüde etkilenmemektedir. Babaların uyma davranışı ailedeki diğer bireylerin varlığından anlamlı ölçüde etkilendiği {F(1;377)=3,96, p<0.05}; ailede diğer bireylerin varlığı durumunda babaların uyma davranışının arttığı tespit edilmiştir.

Aktaş'ın (1995), çalışan annelerin karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, büyükannelerin geleneksel çocuk bakım ve yetiştirme yöntemleri ile anne-babanın çocuk eğitimi ve dolayısıyla disiplini konusundaki farklı tutumları nedeniyle bazı problemlerin ortaya çıktığı vurgulanmıştır. Şendoğdu (2000) çalışmasında aşırı koruyucu annelik ile ailedeki birey sayısı arasındaki ilişkinin önemli olduğunu belirtmiştir.

Anne-babaların Aile Tutum Envanteri toplam puanlarının çocukların kardeş sayısından anlamlı ölçüde etkilenmediği bulunmuştur. Bu bulgudan farklı olarak, yapılan bazı araştırmalarda çocukların kardeş sayısının anne-baba tutumlarında

cezalandırma, baskı-disiplinin arttığı bulunmuştur (Güneysu, 1982; Karadeniz, 1994; Mangır ve diğ.1995; Özcan, 1996; Şendoğdu, 2000; Özyürek, 2004).

Anne-baba tutumlarının çocuğun cinsiyeti faktöründen de önemli ölçüde etkilenmediği tespit edilmiştir. Yapılan bazı çalışmalarda, bu bulgudan farklı olarak çocuğun cinsiyetinin anne-baba tutum ve davranışları üzerinde etkili olduğu vurgulanmıştır (Güneysu, 1982; Mızrakçı, 1984; Argun, 1995; Özcan, 1996; Fincham ve diğ., 1998; Özyürek, 2004).

Sonuçlar ve Öneriler

Okulöncesi dönem (5–6 yaş grubu) çocuğa sahip 762 ebeveynin örneklem alındığı; Aile Tutum Envanteri kullanılarak anne ve babaların demografik özelliklerine göre çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada annelerin babalara göre daha demokratik olduğu belirlenmiştir. Bu durum, çocuk bakımında ortak bir sorumluluğa sahip ebeveynlerin henüz geleneksel anne-baba yaklaşımıyla hareket ettiklerini düşündürmektedir. Anneler kadar babaların da çocuğun bakım ve yetiştirilmesinden sorumlu olduğu düşünülerek her iki ebeveynin de bu konuda yeterli eğitim alması gerekmektedir.

Anne ve babaların öğrenim düzeyleri arttıkça çocuklarına karşı demokratik tutumlarının da arttığı görülmüştür. Bireylerin eğitim yaşantılarının her aşamasında, çocuk ve aile ile ilgili eğitim müfredatının yer alması, onları gelecekteki ebeveynlik rollerine hazırlamada etkili olacaktır. Yaygın eğitim çerçevesinde de sistemli olarak anne babaların eğitim gereksinimleri belirlendikten sonra, başta televizyon olmak üzere görsel ya da işitsel, evde veya işyerinde ulaşılarak desteklenmesi ve eğitimin sürekliliğinin sağlanması önerilebilir. Anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarının ailede birlikte yaşanan diğer bireylerin varlığı durumundan etkilendiği bulgusu dikkate alındığında, çocukların bakımı ve yetiştirilmesiyle ilgili yalnızca anne babalara değil, diğer aile bireylerine ulaşılması da planlanmalıdır. Bu sayede, istendik davranış geliştirme ve eğitimde tutarlılık sağlanabileceği söylenebilir.

Bireyin gelecek yaşamını önemli ölçüde etkilediği kabul edilen okulöncesi dönemdeki çocukların, yalnızca ailenin değil toplumun bir ferdi olduğu bilinciyle; değişen yaşam koşulları dikkate alınarak çocuk yetiştirme sorumluluğunun anne, baba ve ailedeki diğer bireyler arasında paylaşılması gerekmektedir. Geleneksel otoriter tutumların olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi ve çocukların demokratik aile ortamında yetiştirilmesi için, öncelikle anne ve babalarda olumlu tutumlar geliştirilmesine öncelik verilmelidir. Bu amaçla eğitim programlarına yalnızca

anneler değil babalar, aile büyükleri ve gençlerin de aile kurumunu ilgilendiren konularda eğitimlerini sağlayacak bir programın yürütülmesi devlet politikası olarak ele alınmalıdır.

Kaynaklar

- Aktaş, Y. (1995). Çalışan annelerin karşılaştıkları sorunlar ve okulöncesi eğitim kurumlarının önemi. *Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Seminer Dergisi*, 10, 139–148.
- Arı, M., Bayhan, P. ve Artan İ. (1995). Farklı ana-baba tutumlarının 4–11 yaş grubu çocuklarında görülen problem durumlarına etkisinin araştırılması, *10. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Ya-Pa Yayın Paz. San. Tic. A.Ş., 23-38.
- Argun, Y. (1995). *Anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarının ortaokul öğrencilerinin denetim odağı üzerine etkileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Büyüköztürk, Ş. (2003). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Clark, L. (1996). SOS! Ana Babalara Yardım (Çev: G. Yazgan) (2.Baskı). İstanbul: Evrim Yayınevi Tic. Ltd.
- Evans, C. (1997). *Turkish fathers' attitudes to and involvement in their fathering role: A low socio-economic sample*, Master of Arts in Educational Sciences. İstanbul: Boğaziçi University.
- Fincham, D. F., Beach, S. R. H., Arias, İ. ve Brody, G. (1998). Children's attributions in the family: the children's relationship attribution measure, *Journal of Family Psychology*, 12(4), 481–493.
- Güneysu, S. (1982). *Ana-babaların çocuklarına karşı tutumları ve çocuktaki davranış problemleri*, Yayımlanmamış bilim uzmanlığı tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güngör, A. (1995). *Aile içi etkileşim*, Ankara: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi.
- Karadeniz, A. (1994). *Lise son sınıf öğrencileri üzerinde demokratik ve otoriter olarak algılanan ana-baba tutumlarıyla çeşitli mesleki değerler arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

- Lopez Turley, N. R. (2003). Are children of young mothers disadvantaged because of their mother's age or family background? *Child Development*, 74(2), 465–474.
- Mangır, M., Aral, N., Haktanır, G., Baran, G., Başar, F. ve Köksal, A. (1995). Fiziksel Yönden İstismar Edilen ve Edilmeyen Çocukların Ana-Baba Tutumlarının Algılayış Şekillerinin İncelenmesi. *10. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Paz. San. Tic. A.Ş., 81–98.
- Mızrakçı, Ş. (1994). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına etki eden faktörler: demografik özellikleri, kendi yetiştiriliş tarzları, çocuk gelişimine ilişkin bilgi düzeyleri ve çocuğun mizacına ilişkin algıları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Myers, R. (1996). *Hayatta kalan oniki, erken çocukluk eğitimi programlarının güçlendirilmesi* (Çev: R. Ağış Bakay, E.Ünlü). İstanbul: AÇEV, Yayın no:5.
- Nelsen, J., Lott, L. ve Glenn, S. (2002). *Çocuk eğitiminde A'dan Z'ye pozitif disiplin* (Çev: Murat ERSİN) İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Ömeroğlu, F. (1996). *Okulöncesi dönemde çocuğun terbiyesinde annenin rolü ve annelerin çocuk yetiştirme tutumları*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İzmir.
- Öner, N. (1996). *Türkiye'de kullanılan psikolojik testler, bir başvuru kaynağı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özcan, H. (1996). *İlkokul öğrencilerinin özgüvenleri, akademik başarıları ve anne-baba tutumları arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özdemir, A. (1991). *A study on the effectiveness of mother training on mothers*. Master of Arts in Educational Sciences. İstanbul: Boğaziçi University.
- Özeri, Z. N. (1994). *Okulöncesi dönemde ahlak gelişimi ve eğitimi (annenin çocuk yetiştirme tutumlarının beş yaş çocuğunun adalet gelişimine etkisinin araştırılması)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özyürek, A. ve Poyraz, H. (2005). Okulöncesi 5–6 yaş çocukların problem davranışları ve ebeveynlerin disiplin yöntemlerinin incelenmesi, *Milli Eğitim*, 166, 83–97.

- Özyürek, A. ve Tezel Şahin, F. (2005). 5–6 Yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19–34.
- Özyürek, A. (2004). *Kırsal bölge ve şehir merkezinde yaşayan 5–6 yaş grubu çocuğa sahip anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Peterson, J. ve Hawley D. R. (1998). Effects of stressors on parenting and family functioning in a primary prevention program, *Family Relations*, 47(3), 221–227.
- Savran, C. ve diğ. (1994). Ana-babaların kişilik özellikleri ile ana-baba tutumları arasındaki ilişkiler. *10. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Paz. San. ve Tic. A.Ş., 171-180.
- Savran, C. ve Kuşin, İ. (1994). Ana-babalar ile onların ana-babaları arasındaki çocuk yetiştirmeye yönelik tutum ilişkileri. *10. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, İstanbul: Ya-Pa Yayın Paz. San. ve Tic. A.Ş. 181-195.
- Şendoğdu, M. C. (2000). *Anaokuluna devam eden 5–6 yaş çocuklarının anne-babalarını algılamaları ile anne babaların kendi tutumlarını algılamaları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü. (2000). *Genel Nüfus Sayımı*. Karabük.
- Torun, A. (1989). A preliminary form of a scale on mother attitudes toward highly competitive school entrance exams for fifth grade students, *Master of Arts in Educational Sciences*. İstanbul: Boğaziçi University.
- Volling, B. L. ve Elins J. (1998). Family relationships and children's emotional adjustment as correlates of maternal and paternal differential treatment: a replication with toddler and preschool siblings. *Child Development*, 69(6), 1640-1656.
- Yalkın, S. (1994). *Parental expectancies of developmental time-tables, child-rearing attitudes and actual child development*. İstanbul: Boğaziçi Üni., (Master of Arts in Educational Sciences).
- Yavuzer, H. (2001). *Yaygın ana-baba tutumları, ana-baba okulu* (9. Basım). Ankara: Remzi Kitabevi.
- Yörükoğlu, A. (1995). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Esin Yayınevi.

*Summary***EXAMINING OF THE EFFECTS TO CHILD RAISING
ATTITUDES OF DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF
PARENTS THAT HAVE 5-6 YEARS CHILDREN GROUP****Fatma TEZEL ŞAHİN*****Arzu ÖZYÜREK****

In every period of life, it is seen that mother and father are the first effective people that a person interacts with. That is why mother and father's growing up their children especially in childhood and their attitudes to them are rather important.

Mother and father's attitudes to their children are influenced by different situations. Mother and father's personal characteristics, life conditions and cultural characteristics have an influence on determining or changing their attitudes. There is a direct relationship between a person's growing up in a coherent, confidence and lovely atmosphere since her/his childhood and her/his being equipped with the qualities that a society is in need of. Therefore, mothers and fathers should be the ones that behave and treat their children in accordance with their developmental stages. This responsibility and consciousness should belong to not only mothers but also fathers.

In 0-6 years that is critical years of life, mother and father's attitudes to their children are quite important. In this study, mothers and fathers' attitudes to their children in pre-school term were examined. 381 mother and 381 fathers (n=762) were taken as a sample. A family knowledge form and Parent Attitude Inventory for data were used. In the research, frequency and percentage are available for analysis of data. A two-dimensional and two-way variance was used for determining the difference between variables. In some situations, one-way variance analysis was used in statistics procedures. If ANOVA's result is meaningful, Scheffe Test was used for determining the difference between groups. In statistical procedures, meaningfulness was researched in a level 0.05.

Address for correspondence: *Yard. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi, ANKARA, tsahin@gazi.edu.tr; **Uzm. Safranbolu Anadolu Meslek ve K.M.L., KARABÜK.

According to data in this study's results, it was found that mother's attitudes towards children were more democratic than fathers' ($p<0,05$). It was found that mother's attitudes weren't influenced by their age, profession and child's sex; father's attitudes were influenced by their age, cultural level and other members in family. It was seen that the more mother and father' cultural levels are on the increase, the more their democratic attitudes towards their children are.

In conclusion, mothers and fathers' positive attitudes should be improved in order to give up a good and high quality generation. With this aim, mothers, fathers especially living in the countryside and the other members of family should be educated about child care, in field of child growth and training by means of the evaluation of the results of this study. It should be taken into account that the ones that grow up in a democratic atmosphere will appear in front of us as a generation that will constitute soc.